

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 29.10.2021.
COM(2021) 963 final

2021/0359 (BUD)

Prijedlog

ODLUKE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Hrvatskoj u vezi
sa serijom potresa koji su počeli 28. prosinca 2020.**

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Ova Odluka odnosi se na mobilizaciju Fonda solidarnosti Europske unije (dalje u tekstu „EUSF”) u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2012/2002¹ (dalje u tekstu „Uredba”) u iznosu od 319 192 359 EUR, radi pružanja pomoći Hrvatskoj nakon serije potresa u razdoblju od 28. prosinca 2020. do 21. veljače 2021.

Uz mobilizaciju je priložen prijenos sredstava DEC br. 28/2021, u kojem se predlaže prijenos iznosa od 277 866 852 EUR iz pričuvne linije pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi (dalje u tekstu „SEAR”) u operativnu proračunsku liniju EUSF-a, za obveze i za plaćanja. Ta odobrena sredstva upotrijebit će se za plaćanje preostalog iznosa Hrvatskoj, nakon što se oduzme već isplaćeni predujam u iznosu od 41 325 507 EUR.

2. INFORMACIJE I UVJETI

2.1. Hrvatska – potresi koji su počeli 28. prosinca 2020.

28. prosinca 2020. snažni potres (magnituda² 5,0 M_L i jačine od VI-VII EMS³) pogodio je područje Petrinje, s epicentrom u blizini grada Petrinje. To je bio samo pretpotres koji je prethodio potresu koji se dogodio dan poslije – 29. prosinca 2020. potres magnitude 6,2 M_L pogodio je šire područje Petrinje i prouzročio ljudska stradanja i znatnu štetu. Najjače pogođena područja bili su gradovi Sisak, Petrinja i Glina s okolnim selima. U središtu Siska oštećeno je 90 % zgrada, s različitim razinama oštećenja. Štete su zabilježene i u Karlovačkoj i Zagrebačkoj županiji. 30. prosinca 2020. zabilježeno je više naknadnih potresa jačine 2,7 M_L – 5,2 M_L. Nakon početnih udara, serija naknadnih potresa utjecala je na područje epicentra, s više od 4 000 naknadnih potresa zabilježenih u sljedećim mjesecima.

Nakon toga Republika Hrvatska podnijela je zahtjev za financijsku pomoć iz Fonda solidarnosti Europske unije u vezi sa serijom potresa koji su se dogodili u razdoblju od 28. prosinca 2020. do 21. veljače 2021.

Službe Komisije detaljno su ispitale taj zahtjev u skladu s Uredbom o EUSF-u, a posebno njezinim člancima 2., 3. i 4. Najvažniji elementi procjene navedeni su u nastavku:

- (1) Republika Hrvatska (dalje u tekstu „Hrvatska”) podnijela je 18. ožujka 2021. zahtjev za doprinos iz Fonda solidarnosti Europske unije (dalje u tekstu „EUSF”) u vezi sa serijom potresa koji su počeli 28. prosinca 2020.
- (2) Zahtjev je podnesen u roku od dvanaest tjedana nakon prvog nastanka štete koju je prouzročila katastrofa i sadržava sve informacije koje su potrebne na temelju članka 4. Uredbe.
- (3) Potres je prirodnog podrijetla i stoga je obuhvaćen područjem primjene EUSF-a.
- (4) Hrvatska tijela procijenila su ukupnu izravnu štetu na 5 508 740 811 EUR. Taj iznos čini 10,21 % bruto nacionalnog dohotka (BND) Hrvatske i premašuje prag za

¹ Uredba Vijeća (EZ) br. 2012/2002 od 11. studenoga 2002. o osnivanju Fonda solidarnosti Europske unije (SL L 311, 14.11.2002., str. 3.) kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 661/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. (SL L 189, 27.6.2014., str. 143.) i Uredbom (EU) br. 461/2020 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. ožujka 2020. (SL L 99, 31.3.2020., str. 9.).

² M_L je „Richterova” ljestvica magnitude potresa ili ljestvica lokalne magnitude.

³ Europska makroseizmička ljestvica.

mobilizaciju EUSF-a za „katastrofe velikih razmjera” od 323,774 milijuna EUR (0,6 % BND-a Hrvatske u 2021.); ta se katastrofa stoga može smatrati „prirodnom katastrofom velikih razmjera” i obuhvaćena je glavnim područjem primjene Uredbe.

- (5) Ukupna izravna šteta temelj je za izračun iznosa financijskog doprinosa iz Fonda solidarnosti. Financijski doprinos smije se upotrijebiti samo za hitne operacije od ključne važnosti kako su utvrđene u članku 3. Uredbe.
- (6) Hrvatska tijela u svojem zahtjevu detaljno su opisala događaj i nastalu štetu. Potres od 29. prosinca 2020. koji je pogodio šire područje Petrinje bio je magnitude 6,2 M_L i odnio je sedam ljudskih života, ozlijedio desetke ljudi i uzrokovao znatnu štetu: osjetio se na vrlo širokom području, među ostalim u Sloveniji, Bosni i Hercegovini i Mađarskoj. Taj je potres oštetio zgrade ne samo na području epicentra, već i na velikom dijelu državnog područja Hrvatske. Dodatno je oštetio i zgrade prethodno oštećene potresom u Zagrebu od 22. ožujka 2020. zbog čega je trebalo uložiti znatne i složene napore kako bi se procijenilo je li na već ugroženim zgradama nastala nova šteta. U kombinaciji sa serijom od 4 000 zabilježenih naknadnih potresa, pretvorio se u najveću katastrofu uzrokovanu potresom u modernom razdoblju Hrvatske. Hrvatska vlada proglasila je stanje prirodne katastrofe (potres) za područje Sisačko-moslavačke županije, Zagrebačke županije i Karlovačke županije 4. siječnja 2021.
- (7) Procjenjuje se da je 1,55 milijuna ljudi (više od trećine ukupnog stanovništva Hrvatske) bilo najteže pogođeno serijom potresa u prosincu 2020. i naknadnim potresima. Najčešća kategorija oštećenih stambenih objekata bile su obiteljske kuće s obzirom na to da čine najveći dio ukupnog stambenog fonda. Stambeni sektor čini 72 % svih oštećenih građevina, a preostalih 28 % odnosi se na druge sektore. 82,25 % oštećenih stambenih jedinica nalazi se u Sisačko-moslavačkoj županiji. Mnogo je ljudi ostalo bez doma jer je šteta koju je pretrpio stambeni sektor veća od štete u svim drugim sektorima zajedno.
- (8) Potresi su nanijeli znatnu štetu na obrazovnoj infrastrukturi (oštećena je ukupno 271 zgrada) te arhitektonskoj baštini i kulturnoj infrastrukturi u pogođenim administrativnim jedinicama. Najveća šteta zabilježena je u općoj bolnici u Sisačko-moslavačkoj županiji, glavnom pružatelju zdravstvenih usluga u regiji. Gotovo sve bolničke zgrade u Sisku i Petrinji znatno je oštetio potres i zbog toga su te zgrade nesigurne za pacijente. Oštećene su ukupno 324 zgrade koje koriste tijela državne uprave i druge institucije. Među oštećenim zgradama šest ih se smatra kulturnom baštinom.
- (9) Neovisnom procjenom koju su provele službe Komisije potvrđeno je pogođeno područje i ukupan broj ugroženog stanovništva koji je prijavljen u zahtjevu. Aktivacijom brzog kartiranja u okviru usluga upravljanja kriznim situacijama programa Copernicus Europske komisije omogućena je analiza satelitskih snimaka vrlo visoke rezolucije. Analizom je potvrđena šteta na zgradama u Petrinji, Sisku i Glini te potvrđena prostorna raspodjela šteta prijavljenih u zahtjevu. Namjenska analiza koju je proveo Zajednički istraživački centar utvrdila je da su, u usporedbi s potresom od 22. ožujka 2020. s epicentrom bližim Zagrebu, posljedice potresa u Petrinji znatno veće (gotovo dvostruko) u smislu ugroženog stanovništva i izgrađenog područja, ali zbog nižih troškova obnove i manje količine zgrada povijesne vrijednosti ukupni iznos izravne štete znatno je niži. Komisijina je ocjena potvrdila vjerodostojnost ukupne izravne štete u odnosu na vrijednost koju su procijenila hrvatska tijela.

- (10) Hrvatska je procijenila da troškovi hitnih operacija i operacija oporavka koje su prihvatljive na temelju članka 3. stavka 2. Uredbe iznose 1,66 milijardi EUR te ih je raščlanila po vrsti operacija. Najveći udio odnosi se na troškove privremenog smještaja (više od 368 milijuna EUR), hitno obnavljanje pogođenih prirodnih područja kako bi se izbjegli neposredni učinci erozije tla (više od 304 milijuna EUR) i čišćenje područja pogođenih katastrofom (više od 228 milijuna EUR).
- (11) Hrvatska tijela potvrdila su da prihvatljivi troškovi nisu pokriveni osiguranjem.
- (12) Hrvatska je u zahtjevu od 18. ožujka 2021. zatražila isplatu predujma u skladu s člankom 4.a Uredbe. Komisija je 23. lipnja 2021. donijela Provedbenu odluku C(2021) 4648 o odobrenju predujma iz EUSF-a u iznosu od 41 325 507 EUR te ga je potom isplatila Hrvatskoj.
- (13) Kada je riječ o provedbi zakonodavstva Unije u području sprečavanja rizika od katastrofa i upravljanja njime, trenutačno se ne vodi nikakav postupak zbog povrede.
- (14) Člankom 47.a hrvatskog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o gradnji, koji je stupio na snagu 28. prosinca 2019., propisana je obveza donošenja dugoročne strategije za obnovu nacionalnog fonda zgrada, uključujući politike i mjere kojima se pridonosi povećanju zaštite od rizika povezanih s potresima koji utječu na životni vijek zgrada.

2.2. Zaključak

Zbog prethodno navedenih razloga katastrofa iz zahtjeva koji je podnijela Hrvatska ispunjava uvjete navedene u Uredbi.

3. FINANCIRANJE IZ SREDSTAVA EUSF-A/SEAR-A DODIJELJENIH ZA 2021.

Uredbom Vijeća (EU, EURATOM) br. 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027.⁴ (dalje u tekstu „Uredba o VFO-u”), a posebno njezinim člankom 9., omogućuje se mobilizacija EUSF-a u kontekstu pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR). Točkom 10. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske Komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju⁵ te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava, utvrđuju se modaliteti za mobilizaciju EUSF-a u kontekstu pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi (SEAR).

Budući da je glavni razlog za osnivanje EUSF-a bila solidarnost, Komisija smatra da bi pomoć trebala biti progresivna. To znači da bi, u skladu s ustaljenom praksom, za dio štete koji premašuje prag za mobilizaciju EUSF-a za „prirodne katastrofe velikih razmjera” (tj. 0,6 % BND-a ili 3 milijarde EUR u cijenama iz 2011., ovisno o tome koji je iznos manji) intenzitet pomoći trebao biti veći od onoga za štetu do tog praga. Primijenjena stopa za utvrđivanje dodijeljenih sredstava za katastrofe velikih razmjera bila je 2,5 % ukupne izravne štete ispod praga i 6 % za dio štete iznad praga.

Doprinos ne smije premašiti procijenjene ukupne troškove prihvatljivih operacija. Metodologija za izračun pomoći navedena je u Godišnjem izvješću o EUSF-u za razdoblje 2002.–2003. te su je prihvatili Vijeće i Europski parlament.

⁴ SL L 433I, 22.12.2020., str. 11.

⁵ SL C 433I, 22.12.2020., str. 28.

Na temelju zahtjeva Hrvatske i procjena ukupne izravne štete, izračun financijskog doprinosa iz EUSF-a utvrđuje se kako slijedi:

<i>Kategorizacija katastrofe</i>	<i>Ukupna izravna šteta (u EUR)</i>	<i>Primijenjeni prag za katastrofe velikih razmjera (EUR)</i>	<i>2,5 % izravne štete do praga za katastrofe velikih razmjera</i>	<i>6 % izravne štete iznad praga za katastrofe velikih razmjera</i>	<i>Ukupni predloženi iznos pomoći</i>	<i>Isplaćeni predujam</i>
<i>Velikih razmjera</i>	<i>5 508 740 811</i>	<i>323 774 000</i>	<i>8 094 350</i>	<i>311 098 009</i>	<i>319 192 359</i>	<i>41 325 507</i>

U skladu s člankom 9. stavkom 2. Uredbe o VFO-u ukupna godišnja gornja granica SEAR-a iznosi 1 200 000 000 EUR u cijenama iz 2018. ili 1 273 450 000 EUR u tekućim cijenama. Člankom 9. stavkom 4. Uredbe o VFO-u propisano je da se od 1. rujna svake godine preostali dio raspoloživog iznosa u okviru SEAR-a može upotrijebiti za pomoć za bilo koju komponentu SEAR-a. Osim toga, u skladu s člankom 9. stavkom 4. Uredbe o VFO-u 25 % ukupnih sredstava SEAR-a za 2021. (318 362 500 EUR u tekućim cijenama) moralo se zadržati do 1. listopada 2021. i od tog datuma postaje raspoloživo za sve komponente SEAR-a.

Nakon ranije odluke o mobilizaciji u 2021.⁶, EUSF je već mobiliziran u ukupnom iznosu od 484 199 841 EUR radi pružanja pomoći Grčkoj i Francuskoj u vezi s prirodnim katastrofama te za 20 država članica i zemalja pristupnica u vezi s izvanrednim stanjem u području javnog zdravlja.

Stoga najveći iznos raspoloživ za mobilizaciju u okviru EUSF-a u ovom trenutku iznosi 359 968 632 EUR, što je dovoljno za pokrivanje potreba iz ove Odluke o mobilizaciji.

Trenutačno raspoloživ iznos u okviru EUSF-a:	
Godišnja dodijeljena sredstva SEAR-a za 2021.	<i>1 273 450 000 EUR</i>
Uvećano za nepotrošeni iznos dodijeljenih sredstava EUSF-a za 2020. prenesen u 2021.	<i>47 981 598 EUR</i>
Umanjeno za iznos EUSF-a već mobiliziran u 2021.	<i>–484 199 841 EUR</i>
Umanjeno za iznos već mobiliziran za druge komponente SEAR-a	<i>–477 263 125 EUR</i>
Iznos SEAR-a raspoloživ za mobilizaciju	<i>359 968 632 EUR</i>
Ukupni iznos predložen za mobilizaciju za Hrvatsku	<i>319 192 359 EUR</i>
Preostala raspoloživa sredstva SEAR-a do kraja 2021.	<i>40 776 273 EUR</i>

⁶ Odluka (EU) 2021/885 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Grčkoj i Francuskoj u vezi s prirodnim katastrofama te Albaniji, Austriji, Belgiji, Crnoj Gori, Češkoj, Estoniji, Francuskoj, Grčkoj, Hrvatskoj, Irskoj, Italiji, Latviji, Litvi, Luksemburgu, Mađarskoj, Njemačkoj, Portugalu, Rumunjskoj, Srbiji i Španjolskoj u vezi s izvanrednim stanjem u području javnog zdravlja.

Prijedlog

ODLUKE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Hrvatskoj u vezi sa serijom potresa koji su počeli 28. prosinca 2020.

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 2012/2002 od 11. studenoga 2002. o osnivanju Fonda solidarnosti Europske unije¹, a posebno njezin članak 4. stavak 3.,

uzimajući u obzir Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske Komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava², a posebno njegovu točku 10.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Fondom solidarnosti Europske unije („Fond”) Uniji se želi omogućiti da brzo, učinkovito i fleksibilno reagira na izvanredne situacije kako bi pokazala solidarnost sa stanovništvom regija pogođenih velikim ili regionalnim prirodnim katastrofama ili izvanrednim stanjem velikih razmjera u području javnog zdravlja.
- (2) Financijski doprinos Fonda ne smije premašiti gornje granice kako je utvrđeno člankom 9. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) br. 2020/2093³. U skladu s člankom 9. stavkom 2. i člankom 9. stavkom 4. Uredbe o VFO-u i uzimajući u obzir prethodne mobilizacije pričuve za solidarnost i pomoć u nuždi u 2021., najveći iznos koji se može mobilizirati iz Fonda iznosi EUR 359 968 632, što je dovoljno za pokrivanje potreba na temelju ove Odluke o mobilizaciji.
- (3) Hrvatska je 18. ožujka 2021. podnijela zahtjev za mobilizaciju Fonda nakon serije potresa koji su počeli 28. prosinca 2020.
- (4) Zahtjev Hrvatske ispunjava uvjete za osiguravanje financijskog doprinosa iz Fonda kako je utvrđeno u člancima 2. i 4. Uredbe (EZ) br. 2012/2002.
- (7) Stoga bi trebalo mobilizirati sredstva iz Fonda kako bi se osigurao financijski doprinos za Hrvatsku.
- (8) Radi što brže mobilizacije Fonda ova bi se Odluka trebala primjenjivati od datuma njezina donošenja,

¹ SL L 311, 14.11.2002., str. 3.

² SL L 433I, 22.12.2020., str. 28.

³ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433I, 22.12.2020., str. 11.).

DONIJELI SU OVU ODLUKU:

Članak 1.

U okviru općeg proračuna Unije za financijsku godinu 2021. mobilizira se Fond solidarnosti Europske unije kako bi se Hrvatskoj osigurao iznos od 319 192 359 EUR u odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza i odobrenim sredstvima za plaćanje, uključujući iznos od 41 325 507 EUR kao predujam.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od ... [*datum donošenja*]***.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament

Za Vijeće

** Datum unosi Parlament prije objave u SL-u.